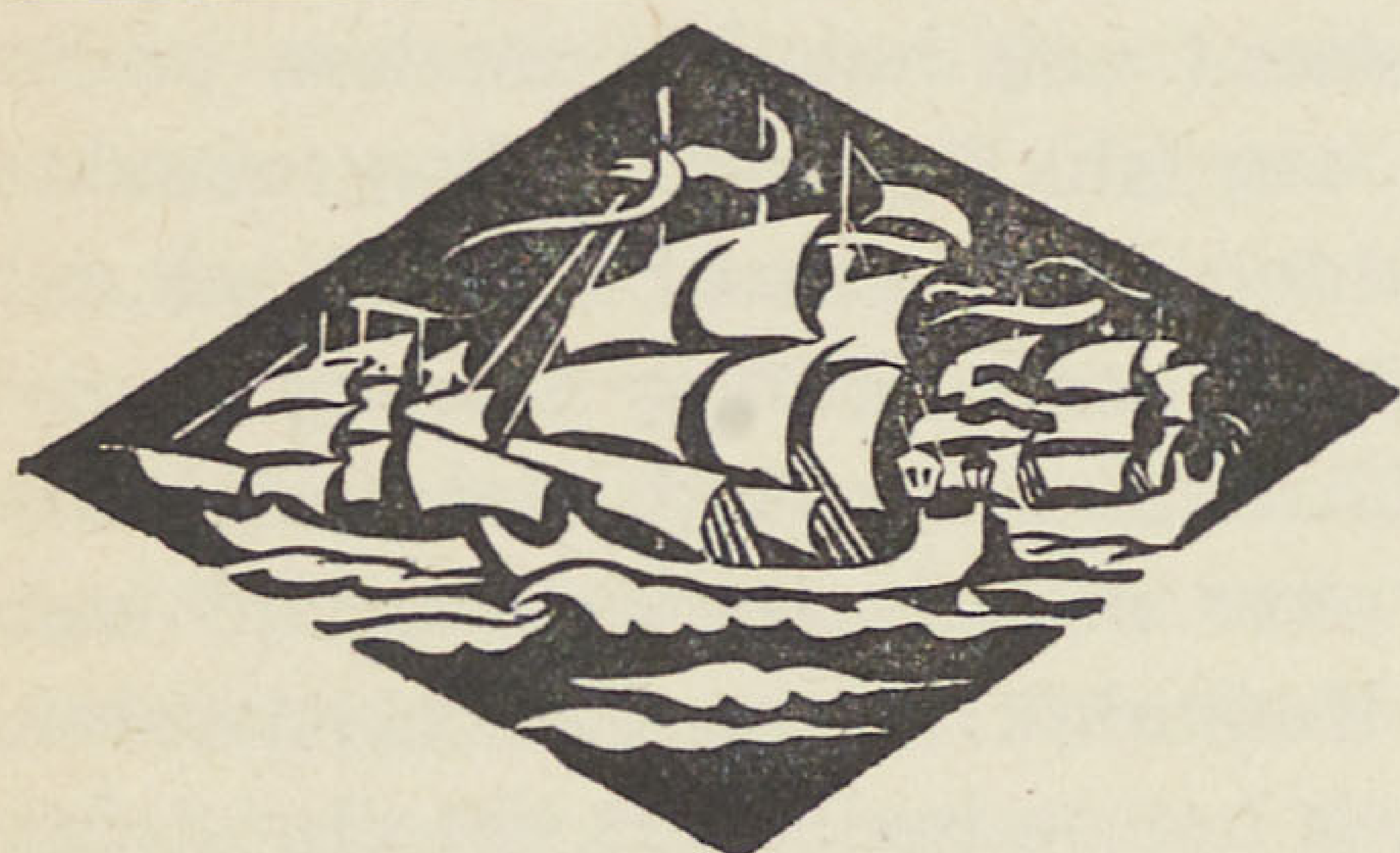
4e JAARGANG No. 10 15 GRASMAAND 1940

ONTWAKEND VOLK

MAANDBLAD VOOR DE VORMING
VAN DEN NEDERLANDSCHEN GEEST

OPSTELRAAD: MALIEBAAN 35, UTRECHT
UITGAVE: NENASU — POSTBUS 2 — LEIDEN
INSCHRIJFGELD: f 1.50 PER JAAR (f 0.75 PER HALF JAAR)
POSTREKENING 207915 (TEN NAME VAN „VOLK EN VADERLAND")

De Dietsche bedevaart

Neen, niet aan de ruimte en niet aan den tijd
zijn onze gedachten gebonden:
Wij hebben den weg in de oneindigheid
gevonden.

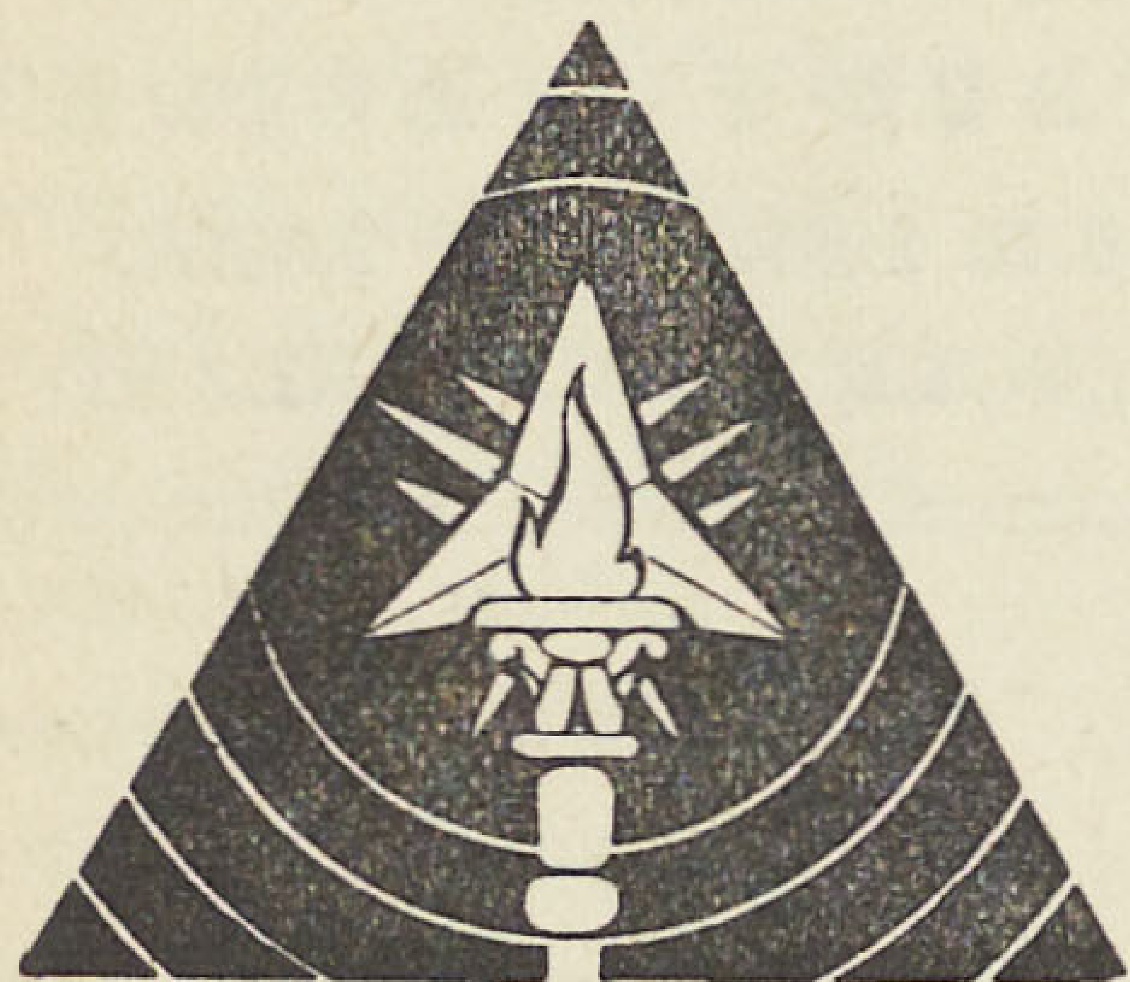
Ons „aantreden" vlot door een' krachtigen zang;
wij zullen steeds moedig marcheeren
en zullen den pas niet — ons heel' leven lang —
markeeren.

Ons dappere voorgeslacht trekt ons vóóraan,
ons volgt het toekomstig-volwaarde:
de bedevaart van het Dietsche volksbestaan
op aarde!

Het Heiligdom rijst voor ons op immer meer,
waaraan 's harten bloed vormde **de** band,
nu nood nog en smaad, eens weer welvaart en eer:
Nederland!

EROS

Christendom

I

Een ontwakend volk, dat zich op eigen wezen en karakter bezinnen gaat, begint een speurtocht naar alles wat volksvreemd is. Dan moet men zich niet verbazen als op een goed moment ook het christendom onder de verdenking van volksvreemden invloed valt. In een Duitsch boek dat zich in deze richting beweegt, vond ik dan ook de stelling: niet Christus maar God, niet kerk maar volk, met een uiteenzetting over de onvereenigbaarheid van duitschdom en christendom. Kennelijk is hier het christendom als volksvreemd begrepen en is het de bedoeling het christelijk geloof te vervangen door een volksch geloof. En de tegenstanders van het volksch ontwaken grijpen natuurlijk gretig zulke gelegenheden aan, om het nationaal-socialisme als nieuw heidendom bij het „christelijk volksdeel" verdacht te maken.

Een en ander drijft mij er toe twee vragen aan de orde te stellen: wat is volksvreemd? en: is het christendom volksvreemd?

Om de tweede vraag is het mij natuurlijk te doen; maar wij kunnen ons niet aan hare overweging zetten voor wij het er over eens zijn, wat volksvreemd is.

Wij gaan uit van het geloof, dat een volk de uitkomst is van een scheppingswerk van God; om een bijbelsche uitdrukking te gebruiken: het is „een werk van Gods handen". Ook een volk kan betuigen wat de psalmdichter van zich zelf zegt: „Ik loof u, o God, omdat ik op een verbazingwekkende wijze wonderbaarlijk gemaakt ben. Mijn gebeente was voor U niet verholen als ik in het verborgene gemaakt ben en als een borduursel gewrocht in de onderste deelen der aarde" (Ps. 139).

Een volk is een Godsgedachte. En deze gedachte wordt allereerst verwerkelijkt door Gods scheppende daad, die zich als al Gods werken verliest in de donkerheid der goddelijke

verborgenheden, „in de onderste deelen der aarde". De bouwstoffen zijn aanwezig, maar het organisme moet nog gevormd worden. De godsgedachte is er, maar zij moet ook worden. Wat God schept is niet àf; het is slechts àf voorzoover het — zooals het scheppingsverhaal het uitdrukt — goed is d.w.z. deugdelijk tot volmaking, tot formeering. De Godsgedachte is niet alleen oorsprong maar ook doel. Dan begint de levensgeschiedenis van de wording, den groei, de ontwikkeling van een volk, die den rijkdom en de volheid der Godsgedachte openbaren en verwerkelijken moeten. En deze geschieden niet onder een stolp maar midden in de veelvervige werkelijkheid, zooals ook ieder mensch lichamelijk en geestelijk uitademende en inademende gevormd wordt. Zij geschieden in wisselwerking met en te midden van de veelheid der andere Godsgedachten op veelzins ondoorgrondelijke en onnaspeurlijke wijze. Om nog te zwijgen van de lotgevallen, de lotsbedeeling van een volk, die mede borduren aan het wonderbaar weefsel. Als van een havenstad de haven verzandt, wordt het heele aanzien van de stad veranderd. De eene stad gaat er aan te gronde en wordt één bouwval; een andere vernieuwt haar jeugd als eens arends en weet haar karakter te handhaven door scheppende energie.

Indien wij nu, uitgaande van deze inzichten, de vraag aan de orde stellen, wat volksvreemd is, dan veronderstelt deze vraag alreede, dat ons een ideëel beeld voor den geest staat van het wezen, den aard, de gaven en krachten,de roeping en het karakter van het bepaalde volk, met het oog waarop wij deze vraag stellen. Een ideëel beeld; ik zou ook kunnen zeggen een geloofsbeeld. Het is b.v. mogelijk, dat van bepaalde eigenschappen, die dat volk vertoont — b.v. ongebreidelde vrijheidszucht — de één oordeelt, dat de geaardheid van dat volk er in tot uiting komt, terwijl de andere van ontaarding spreken wil. Men kan m.a.w. niet afgaan op concrete geaardheidsverschijnselen, zonder deze aan een critiek te onderwerpen, of zij een openbaring zijn van het scheppingswerk Gods, dan wel van ontluistering en verwording van dit werk; of zij het volk teekenen naar zijn historische verschijning, dan wel naar zijn eigenlijk wezen en door God bedoelde bestemming. Er zit in deze vraag dus al bij voorbaat een critisch, profetisch en reformatorisch element.

Ik bedoel natuurlijk met een ideëel beeld geen lamp-

constructie of een studeerkamer-fantasie. Het is buitengewoon onbelangrijk, hoe ons volk er zou uitzien, als wij het gedacht en geschapen hadden. Het gaat om het kennen van de Godsgedachte. En zij is alleen af te lezen uit hetgeen die Godsgedachte schiep, m.a.w. uit het volk zelf, zooals het aan ons verschijnt. Maar naarmate wij die Godsgedachte leeren kennen in die mate rijst voor ons dat „ideëele beeld" op, waarnaar wij ons volk in zijn huidige verschijning beoordeelen en reformatorisch gaan beïnvloeden. Wij gaan dus niet te werk als de bouwmeester, die een verknoeid bouwwerk gaat restaureeren, en nu gaat vragen, hoe hij het zou gebouwd hebben als hij zijn architect was geweest, maar als de bouwmeester, die in het verknoeide bouwwerk naarstig speurt naar de gedachte van den architect, die het bouwde, naar alles wat nog zijn stijl verraadt en zijn geest ademt, om het dan nieuw te bouwen in zijn geest, en het zoo te herscheppen bezield door den geest van hem, die het dacht.

Welnu, onder volksvreemd verstaan wij dan alles, wat vreemd is aan dat ideëele beeld, d.w.z. wat het wezen, de ziel van een volk verknoeit, wat het van zijn oorspronkelijke levensbronnen afsnijdt, wat het in zijn natuurlijken groei belemmert, wat het zijn roeping doet verzaken en zijn bestemming doet missen, wat zijn aard in verkeerde richting stuwt en zoo doet ontaarden.

Maar dan kunnen wij ook voortvaren tot de stelling, dat wat import is niet volksvreemd behoeft te zijn en dat wat volksvreemd is niet per sé van buiten af behoeft binnen te sluipen, maar ook van binnenuit kan opkomen.

Wij richten nu onze aandacht op het eerste deel dezer stelling. Over het tweede gedeelte bepalen wij ons tot eene enkele opmerking. Het klinkt raadselachtig, dat wat van binnen uit opkomt volksvreemd zou kunnen zijn. Welnu, voor dit raadsel staan we en we laten het in al zijn raadselachtigheid staan, als wij aan de werkelijkheid geen geweld willen aandoen en haar niet persen in het keurslijf van wenschen en ijdele bespiegelingen. Het is niets anders dan het eeuwige raadsel van het ontstaan en bestaan van het physieke en psychische kwaad in een wereld, die Gods schepping is.

Er zijn twee verklaringen. De eene is, dat elke menschenziel als een engelenziel geboren wordt maar dan in haar groei van

buiten af bedorven, of dat zij neutraal geboren wordt en dan van buiten af ten goede of ten kwade beïnvloed.

De ander is, dat de schepping in haar oorsprong kwaad is en dan door een goddelijke macht van buiten af wordt vernieuwd, wat Marcion reeds bracht tot de geloofsleer van een tweegodendom, den Schepper-God en den God der liefde.

Geen dezer beide verklaringen is bestand tegen hetgeen de werkelijkheid aan ons opdringt. De eerste verklaring wordt weerlegd door hetgeen de laatste ten hare bewijze aanvoert, en de tweede door hetgeen voor de eerste pleit. En zoo pendelen we heen en weer tot we het raadsel raadsel laten, maar dan ook ons tevreden stellen met de aanvaarding van het beginsel, dat er geen levensverschijnsel is, dat van uit één gezichtspunt volkomen te verklaren is, maar dat er steeds minstens twee gezichtspunten zijn, waaruit het wil worden bezien door wie de waarheid liefheeft, en dat deze gezichtspunten tot elkaar in een a-redelijke (wel te onderscheiden van een onredelijke) verhouding staan.

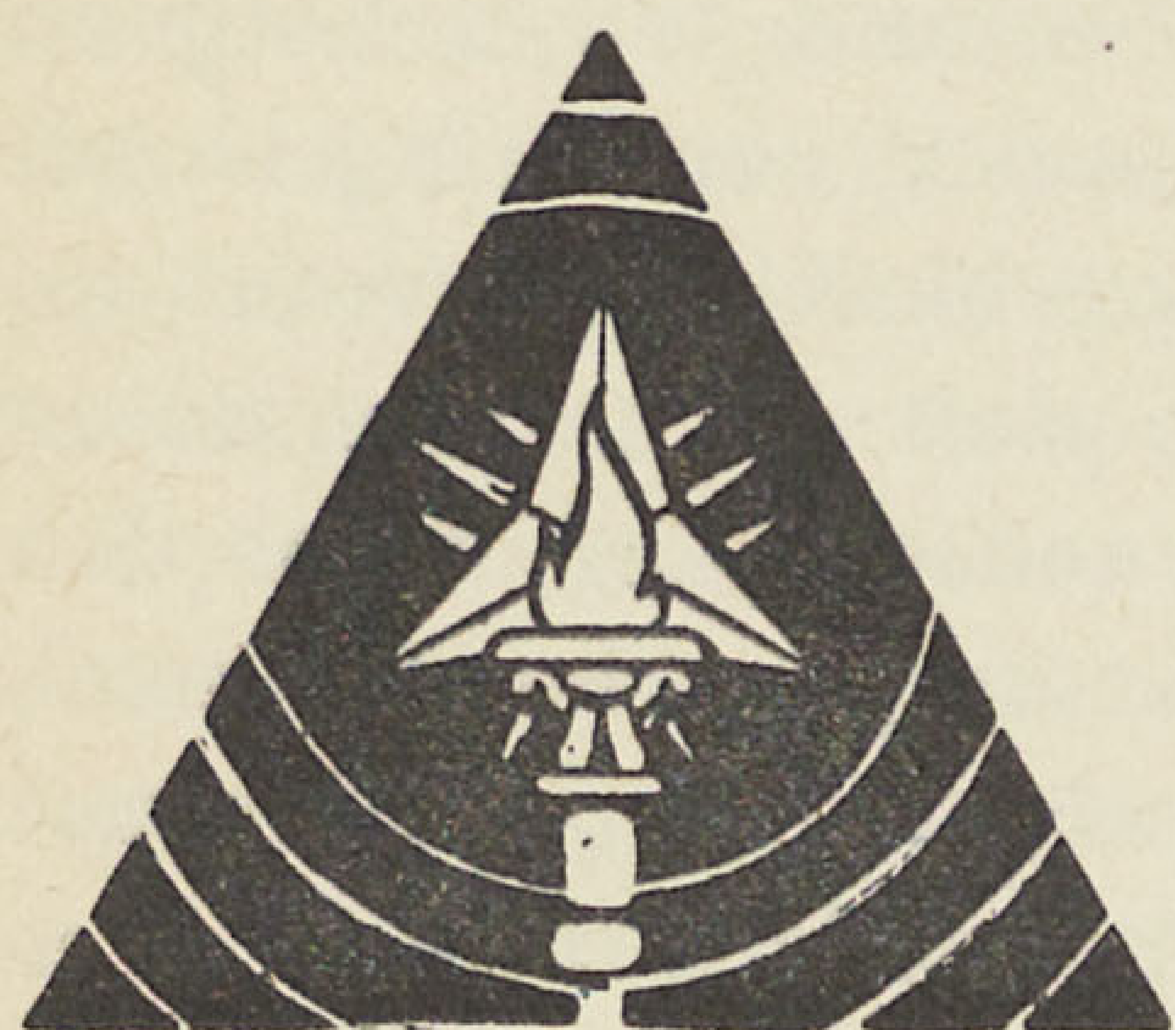
Dan krijgen wij het resultaat, dat elk mensch geschapen is naar Gods beeld, naar zijn wezen Gods goede schepping is, en dat toch uit het hart van dien mensch het kwade opkomt, dat ook een invalspoort is voor vreemde invloeden van buiten. En mutatis mutandis passen wij dit ook toe op het volk en de volksziel. We zouden ons ook kunnen behelpen met de onderscheiding: naar zijn wezen schepsel Gods en naar zijn natuur aan bederf ten prooi. En hiermede is het dan weer in overeenstemming, als wij gewagen van de wedergeboorte of de opstanding van een volk.

Richten wij nu onze aandacht op het eerste deel der stelling, dat al wat van buiten af tot een volk komt niet volksvreemd behoeft te zijn, en spitsen wij dit toe op ons onderwerp: christendom.

W. Th. B.

Vrouwenkiesrecht

7e vervolg

Wie het punt van uitgang zoekt van de noodzakelijkheid van sociale vernieuwingen zooals die zich aan ons opdringt in dezen tijd van botsing tusschen twee samenlevingsmethoden (het demo-liberalisme en het nationaal-socialisme) komt onvermijdelijk terecht bij de machine. Deze drong met nieuwe arbeidsvoorwaarden volksgroepen en standen omver en door elkaar heen; hervormde met technocratische onweerstaanbaarheid alle internationale betrekkingen; schoof alles waarmee de mensch in den loop van zijn ontwikkeling vastgegroeid was, van zijn plaats — kortom, maakte het oude onbruikbaar en stelde zulke hooge eischen aan het menschelijke aanpassingsvermogen, dat wij in tal van opzichten ten achter geraakt zijn. Jonge en frissche krachten maken zich op om den geestelijken achterstand bij te werken en ruim baan te maken voor den tijdstroom.

Haar ontstellend harde stormloop werd der machine vergemakkelijkt, doordat in den tijd van haar opkomst de Fransche revolutie eeuwenoude banden slaakte en het terrein effende voor een onbelemmerde vaart. Monarchen die hun volken in een ijzeren greep bekneld hadden gehouden, tuimelden van hun troon; de adel, die geleefd had van het zweet en het bloed zijner onderhoorigen, vond den dood „à la lanterne"; de geestelijkheid, die door haar hoogste vertegenwoordigers alle waardigheid met voeten getreden had en het zedelijk gezag der kerk misbruikt, boette onder de guillotine voor haar plichtsverzaking. Niet alleen politieke, sociale en kerkelijke banden werden stukgereten, ook op economisch gebied vielen alle staketsels weg; het colbertisme, de beschermende rechten, verdwenen spoorloos in de leegte van de nieuwe vrijheid; het gildewezen, dat eeuwenlang den binnenlandschen arbeid geordend had, zakte ineen.

Op dit aldus vrijgemaakte gebied van ongebreidelde moge-

lijkheden werden bovendien losgelaten de Joden. Degenen onder hen, die nooit anders dan wroetend en van uit hun ghetto's hun banken en hun woekerzaken hadden kunnen drijven, verkregen met al hun rasgenooten de gewone burgerrechten en betraden in volle openheid het internationale geldgebied, waar zij zoo thuis waren. Naast en in samenwerking met de liberale bankiers begonnen zij hun handelsknepen, die ten langen leste het noodlottige net spreidden over de goederenuitwisseling, welke onder den fabelachtigen invloed van de machine in staat zou geweest zijn om de menschheid tot algemeenen, behoorlijk verdeelden rijkdom te brengen. De gelduivel ontwikkelde zich tot de wereldmacht, die tot oorlog en armoede en zedelijke slavernij voert.

De tijd rondom het eeuwjaar 1800, zoo vruchtbaar aan baanbrekende nieuwigheden als het technocratisme en het liberalisme, vertoont een soortgelijke merkwaardige coïncidentie als de dierenwereld het eenige jaren geleden deed op Urk, toen het eiland bezocht werd door een overstelpende muggenplaag: fluks verschenen op de plaats van de ramp legioenen spinnen, die de balans om het hoogte-punt heenbogen en terugdrongen naar het normale evenwicht toe. Zoo stond, ten tijde van James Watt en Robespierre, in Duitsch-Zwitserland de groote Pestalozzi op, die door proefnemingen en in geschriften aan de volksschool het aanzijn gaf, en er een tegenwicht mee schiep tegen de brutale uitbuiting der massa door begaafde maar in concurrentie wreed voortjagende enkelingen.

Voor de arbeiders en de vrouwen, die den opmarsch van de machine ondergingen als een duistere ramp, neergestreken over ambacht en huisgezin, werd het bevrijdende licht van den nieuwen dag ontstoken. Zij leerden de middelen vinden tot tegenweer, den weg naar een nieuw te scheppen evenwicht. De klassenstrijd en de vrouwenbeweging raakten op gang, werden voorgeleid in den lichtkring van de „algemeene ontwikkeling", van het verstandelijke zelfvertrouwen. In 1917 werd het sluitstuk aangebracht: de wet van het algemeen-mannen- en vrouwenkiesrecht. De rechter waakt nu voor een natuurlijk maatschappelijk evenwicht, zooals dat met inachtneming van de ingeboren verschillen in aanleg en bestemming met menschelijke middelen mogelijk is.

De jonge volksschool, in goedkoope klassikale werkwijze opgebloeid tot universeelen omvang, heeft een schitterende

taak volbracht door haar geestverruimend en aanpassend werk. Ook het oeroude gezin, dat in zijn grondvesten gekraakt had bij de voltrekking van de nieuwe, door de voortschrijdende techniek in arbeid en samenleving voor den dag getooverde ordening, was zij behulpzaam bij het geleidelijke herstel; al moesten veel oude beginselen over boord gegooid worden en al blijven nog altijd de opengeslagen vensters een voor velen hinderlijken tocht in huis veroorzaken.

De school bouwde ook buiten haar eigen grenzen van tweede kinder-milieu; zij legde van haar kant mede den grondslag van den gezegenden derden jeugdkring, waarin een deel van jong-Nederland zijn verdere vorming ontvangt. Daar deze derde bundeling later ontstond, onder invloed van den jongeren, reeds overal ingang vindenden levensstijl, staat de vrije jeugdbeweging met beide voeten op den versch opengelegden cultuurbodem; de organisators konden hun werk grondvesten op de modernste gegevens, en, vrij als zij stonden te midden van de kolkende maatschappij, soepel meedeinen met de nog steeds voortrazende evolutie.

Met de school ligt het helaas minder gunstig: door de Wet stevig vastgekoppeld aan een politiek stelsel, het demo-liberalisme, volgt zij in de seniele aftakeling onzer dagen noodgedwongen den lijdensweg van alle op den duur in zichzelf verstrikt rakende systemen, die aan oververwikkeldheid verstarren en om de levend zich roerende maatschappij ten laatste een onduldbaar dwangbuis smeden. De school ligt er in vastgeklemd en is bezig te worden tot een zonderling verschrompeld, waterhoofdig anachronisme.

Immers, de machine legde de gansche wereld open: haar grondstoffen, haar bronnen; de machine verschafte sporen en booten en vliegtuigen, telegraaf en telefoon en radio; de machine bracht gansche nieuwe stoffelijke werelden binnen den gezichtskring van iedereen. Wilde de massa er nuttig gebruik van kunnen maken, dan moest de jeugd bijtijds ingewijd worden in de versch-ontsloten wonderen. De school bracht al die onderwerpen binnen haar sfeer en overstelpte de kinderen met feitenkennis en nuchtere verstandelijkheid. Het zaakonderwijs dijde meer en meer uit, spreidde zich over nagenoeg den heelen schooltijd, ja nam als huiswerk ook den vrijen tijd thuis in beslag.

De jonge hersenen worden tot berstens toe volgestopt met

een eenzijdig koude en droge lading — aan den levenden, uit de diepste bronnen opborrelenden samenhang, aan den religieuzen ondergrond, aan de zedelijke verantwoordelijkheid voor het juist gebruik komt men niet toe. Bij de algemeene verkiezing, die voor den befaamden schoolstrijd beslissend was, werd door liberalen als argument tegen de invoering van godsdienstonderwijs op de school te berde gebracht, dat er op den lesrooster geen tijd voor kon worden vrijgemaakt. Wel won de kranige leider Abraham Kuyper den strijd, maar veel meer dan een schijn-overwinning is het achteraf niet gebleken, want het intellectualisme en de concurrentie-geest oefenen door het demoliberale juk van de Schoolwet hun onverminderden druk op de jeugd uit, of deze dan is ingelijfd in een bijzondere dan wel in een openbare onderwijsinrichting. Door leerplan en lesrooster, door subsidies en examens, ja door welke integreerende voorschriften al niet, houdt de Regeering alle scholen aan de lijn. En wat de clericale scholen aan „winst" voor zich in de wacht gesleept hebben, komt grootendeels het verderfelijke partijwezen ten goede en werkt de noodlottige versplintering van ons volk in de hand.

Paedagogische onbekwaamheid is het niet, die de school in haar kille gedrochtelijkheid laat voortbestaan: iedereen, ook de leek, ziet haar monsterachtigheid. Theorieën, ook sporadische proefnemingen, hebben zich al tientallen van jaren steigerend verzet tegen den rampzaligen draf van den tijdgeest, maar tyranniek partijwezen en wreed concurreerend geldwezen hebben tot nu toe met politiek opgedreven macht alle pogingen van hervormer-denkers om het zelfzuchtig strevende intellectualisme om te buigen naar alzijdige menschelijke behoeften, verijdeld. De partij- en geldpolitiek overheerscht ook op schoolgebied alle natuur en alle volksche bewogenheid.

Aan de dorre ophooping van bijeengeharkte kruimel-wetenschap, in suffe uren vol vertwijfelende verveling en in bleek, kwellend stilzitten geslikt, moet paal en perk gesteld worden; iedere schooldag, afgezwoegd in de boeien van een martelend bewind, is een aanklacht meer tegen de onnoozel voortsukkelende hardnekkigheid van een met blindheid geslagen helft-plus-één; nog in het brandende moment van de machtsovername in Nederland door het nationaal-socialisme zal er een eind komen aan de nachtmerrie. Dan worden er weer hééle, volledige menschen gekweekt, die niet alleen voor zichzelf

weten te zorgen in den nuchteren strijd om het naakte bestaan, maar ook heenzien over de enge grenzen van het stoffelijke „ik". Een sterk lichaam, dat niet bij de minste ongewone inspanning slap in elkaar zakt, maar dat den geest kan steunen in zijn opwaartsche vlucht — èn — een gemeenschapsbeleving, die de volksche cultuur op een stevig voetstuk van eervollen burgerzin plaatst.... dat zullen in den gang van ieders schoolleven de gelijkgerechtigde tochtgenooten worden van het uit zijn hypertrophie verloste verstand.

Nieuw kan deze omvorming in niemands ooren klinken: de oude schoolbasis is meer dan een eeuw lang zoo omstreden en omknabbeld, dat er voor paedagogische bevreemdingen geen aanleiding meer is. Eerder zou de nuchtere vraag kunnen opkomen, waarom dit alles hier dan weer gezegd wordt, en nog wel onder het hoofd: „Vrouwenkiesrecht".

Als antwoord diene, dat deze schetsen leekenpraatjes, leekensynthesen zijn; zij hebben op theoretisch-deskundige beschouwingen voor, dat zij zoo dicht mogelijk bij het dadengebied blijven. Dáárom. Want de groote daad-macht over onze huidige binnenlandsche aangelegenheden ligt bij de vrouw, de kiezeres zoodra zij zich genoeg eenheidsbesef verovert om de beslissende stemmen samen te voegen. En wat zou beter in staat zijn om de vrouw, de moeder, wakker te roepen dan haar het belang van het kind voor oogen te houden. Het is haar kind, dat zijn jeugd voelt voorbijgaan in een drukkend schoolleven — haar kind is het slachtoffer van den schoolmeester, die zelf weer voortgestuwd wordt (zich láát voortstuwen helaas) door den afgeleefden grauwen tijdgeest.

Alleen de nieuwe vormgeving, de wijze van uitvoering, eischt nog eenig voorafgaand overleg. En ook dit behoeft geen vertragenden invloed te hebben: immers is de nieuw binnen te leiden geest zoo'n onafscheidelijk bestanddeel van de nationaal-socialistische levens- en wereldbeschouwing, dat er geen langwijlige discussies aan de daden vooraf behoeven te gaan — deze daden liggen te hunkeren voor de poort.

Om het overleg te beginnen met de overlading:

Van het nauwe verband tusschen de baanbrekende machine en de schoolsche verstands-overdrijving levert het leervak aardrijkskunde een sterk sprekend voorbeeld. De machine toch heeft het aanzien en het belang van het veld door dit vak bestreken, verduizendvoudigd; tienduizenden mogelijkheden

van handel en verkeer, van welvaart en ontwikkeling zijn binnen de aandachtssfeer van de eenvoudigste menschen gebracht. — Physica en vreemde talen deelen met de aardrijkskunde deze sterke uitbreiding van het gezichtsveld; uitvindingen en ontdekkingen op 't gebied van stoom en electriciteit toch dringen telkens weer met nieuwe hevigheid haar invloed op aan het gewoonste alledagsleven. En het verveelvoudigde verkeer met handelsvrienden over de grens maakt de kennis van hun taal in een transito-land als het onze voor tal van Nederlanders tot een steeds klemmender eisch.

Er is geen aanwijzing dat de voorwaartsche beweging van al deze aandachts-noodwendigheden vooreerst tot stilstand komt. Men zou huiveren bij de gedachte dat er vooreerst geen pauze te verwachten is in den technisch-economischen wereldvooruitgang, en dat onze jeugd met dezen phenomenalen groei gelijken tred zou moeten houden door een almaar toenemende inspanning.... als den nuchteren waarnemer niet de troost gelaten werd van het feit dat er grenzen zijn aan alle aardsche dingen; ook aan de menschelijke vatbaarheid voor geestdoodende inpomperij. Aan den rand van de stompzinnigheid staat het instinct van zelfbehoud als een knipoogende wacht, die het goed meent met het jonge geslacht, beter dan remlooze opvoeders en wetgevers: wat er niet meer bij kan (en dat wordt immers ieder jaar meer!) gaat het eene oor in en het andere oor uit en wordt met jeugdigen zwier de woestijn der vergetelheid ingeschoven, waar het een roemloozen dood mag sterven. En zoo blijft voor een groot deel van de gezonde jeugd gelukkig de levenskant behouden. De school echter boet met dit aldus aan de kaak gestelde monnikenwerk haar achtbaarheid in: zij zakt af tot het belachelijke.

Nu is het waar dat een steeds aangroeiende, honderdvoudig geschakeerde alledagskennis in onze dagen voor ieder die met zijn tijd mee wil, mee moet, onontbeerlijk is, in zekeren zin weinig minder noodig dan het brood dat hij eet. Maar — ons brood bakken wij; de graankorrel steekt niemand met aar en al ruwweg in den mond, zelfs het onbeschaafdste volk niet. Zoo is er ook op geestelijk gebied denkbaar een gecultiveerde, een meer georganiseerde vorm van genieten en verteren van den bonten rijkdom, ons als dagelijksch brood door de techniek geboden — méér aangepast aan den stormenden tijd dien wij beleven, dan waarvoor de huidige school in haar gebondenheid

aan de hedendaagsche politiek en dus in haar barbaarsche achterlijkheid vatbaar is.

Daar de in wonderbaarlijke fijnheid geschapen hersenen zich klaarblijkelijk niet leenen tot de rol van een droogzanderige encyclopedie, stake men eens en voor al de vruchtelooze tijdroovende pogingen om „ijzer met handen te breken". Als dan encyclopedische kennis ons door den tijd wordt opgedrongen, maar de hersenen er geen voldoende bergplaats voor bieden — welnu, we kennen toch het gebruik van encyclopedieën in boekvorm! Waarom deze niet in onderwijs-technischen stijl pasklaar gemaakt voor school- en volksgebruik, en aldus aan de subtiel-levende hersenen een molen voor het dagelijksche geestesbrood als practisch hulpwerktuig terzijde gesteld? Hiermee wapene men kort en goed de schooljeugd en vervange de malle en niet ongevaarlijke instopperij door een kwieke en boeiende oefening in hanteering van zulk een geest-reddend na-sla-boek.

Dit boek kan aan het einde van den schooltijd als jeugdprijs worden meegegeven, en van tijd tot tijd tegen hoogstens den kostenden prijs ingeruild worden tegen een bijgewerkten herdruk. In de schooljaren kan men zich dan beperken tot het verkrijgen van een eenvoudige vaardigheid in het gebruik van dit geheugenboek. En thuis krijgt het een plaats naast de krant en onder de plank waar bijbel of catechismus prijkt. En dan stempelt het mede het moderne huisgezin tot basis van een goed burgerschap. Later kan het tot steun strekken aan allen die uit dorst naar meerdere kennis en beter begrip, naar de volksuniversiteiten trekken. Dan kunnen dezen, door levenservaring beter practisch onderlegd en met gerijpten geest, de oude, anders verzonken schoolindrukken toetsen aan de logica van den wereldgang, die o.a. de krant hun opdringt, en er zoo een verklaring aan ontleenen van de historische feiten van den dag.

Coolidge, president van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika (omstreeks 1925) moet eens gezegd hebben — en volkomen terecht — „als de school aan de leerlingen niets anders meegeeft in het leven dan nauwkeurigheid, dan beantwoordt zij volkomen aan haar roeping." Een opgewekt en tot zelfstandigheid voerend naslaan van doeltreffend ordenbare en in druk voorgelegde grondkennis zal een gelukkige vervanging zijn van de onverdedigbare, want tot denk-slordigheid leidende volstopperij, die de school volkomen ongenietbaar

maakt. Een duurzame, ver over de grens van den schooltijd heenstrekkende handreiking zal den goeden jeugdinvloed in gang houden het gansche verdere leven lang.

Het spreekt vanzelf dat goed-ervaren schoolopvoeders belast moeten worden met de samenstelling van een dergelijke primitieve encyclopedie en het latere bijhouden er van. De methodiek is echter hedentendage ver genoeg gevorderd om aan een welslagen te mogen gelooven. Heel gemakkelijk zal het werk niet zijn, maar het belang van de zaak wettigt een ernstige inspanning van de beste krachten. En de allerdringendste noodzakelijkheid van den ommekeer wakkert het stralende optimisme aan van den echten vaderlander, den ondernemer, den oudgewenden baanbreker ter zee en den jongen in de lucht, den Nederlandschen handhaver van de leuze: „Het zal waarachtig wel gaan."

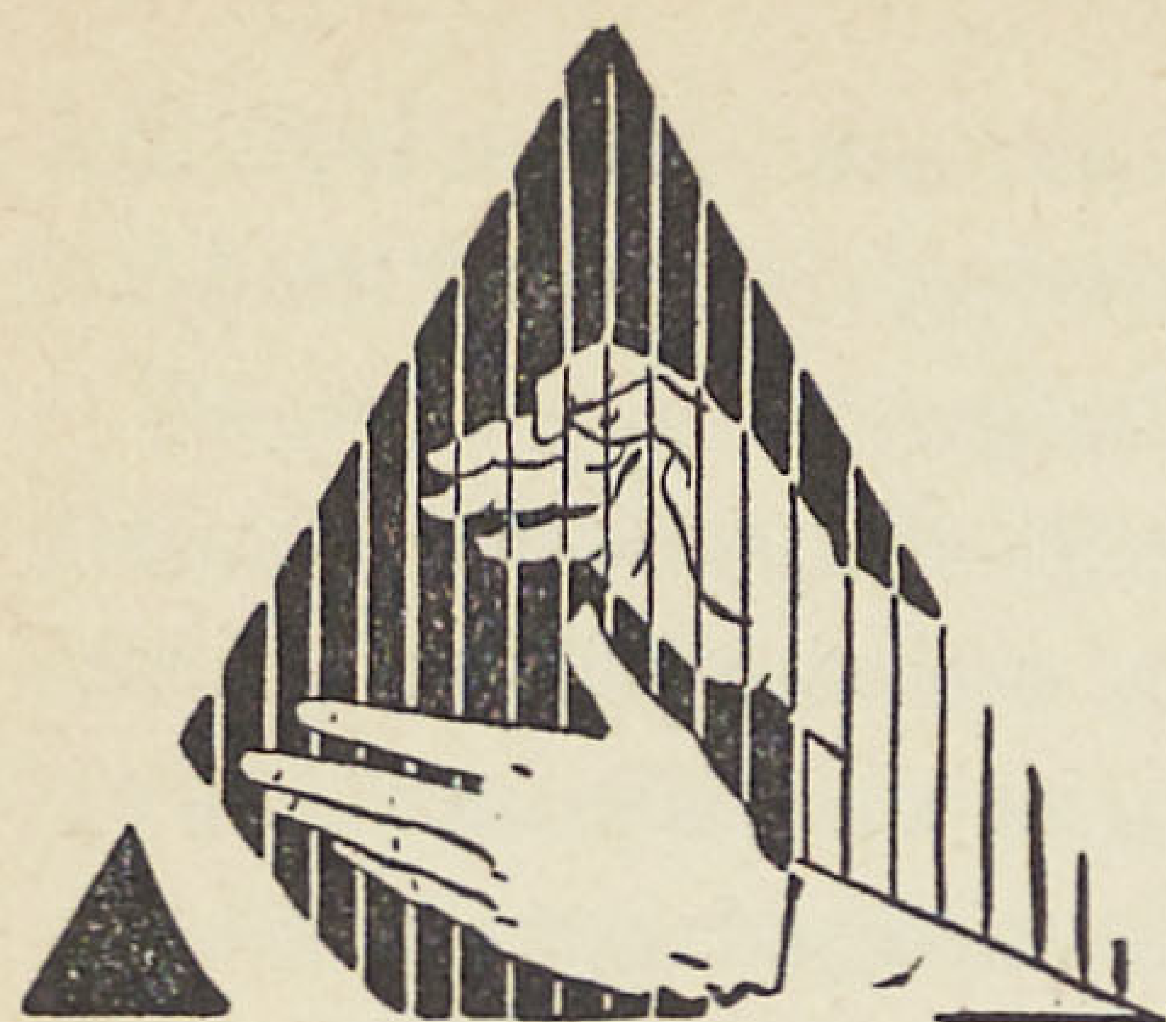
Aan het eind van de „volkskopschool" (Mussert, Grondslagen voor het lager- en middelbaar onderwijs in den nationaal-socialistischen staat, blz. 10) geve men een „Schoolboek A" aan de „afgestudeerde" jonge menschen mee. Aan het eind van MULO zou een uitgebreider „Schoolboek B" meegegeven kunnen worden, terwijl een speciaal „Schoolboek C" aan de abiturienten van middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs kon ten dienste gesteld worden.

Zoo kan men o.a. — om slechts met een flits de bedoeling der toekomstige encyclopedische omkanteling te belichten — in die schoolboeken opnemen:

Voor aardrijkskunde — schetskaarten van land en zeeën, met verkeerslijnen, grondstof-vindplaats, industrie-centra enz., met overzichtelijk samengestelde naamregisters betreffende handel en nijverheid, land- en mijnbouw, middelen van bestaan, mogelijkheden van ontwikkeling enz. zoodat op school het bondige kaartlezen komt in de plaats van het eindelooze memoriseeren.

Men beseffe goed, dat het bovenstaande voorbeeld, waarvoor het schuldigste vak is uitgekozen, op geen enkele methodiek-technische waardeering aanspraak maakt. Het zijn los neergestrooide opwellingen uit den rommeligen voorraad die op bewerking ligt te wachten. De tijd is gekomen dat ervaren schoolmannen zich zettten aan de samenstelling van een practisch uitvoerbaar „plan".

(Wordt vervolgd). L.

Mannen van Mussert

J. A. van Kersbergen — *Hans de Boer*

Marschmaat

ZIET DOOR HET DUISTER HET

MORGENROOD GLOEIEN: HET ZONLICHT DER VRIJHEID BREEKT

BAAN! 'T VOLK-LANG GEKNECHT- VERBREEKT NU ZIJN

BOEIEN ; DE MANNEN VAN MUSSERT VOORAAN! WIJ GE-

LOOVEN IN'T EEUWIGE DIETSCHLAND! NA DEN NACHT KOMT

Ziet door het duister het morgenrood gloeien:
Het zonlicht der Vrijheid breekt baan!
't Volk — lang geknecht — verbreekt nu zijn boeien;
De mannen van Mussert vooraan!

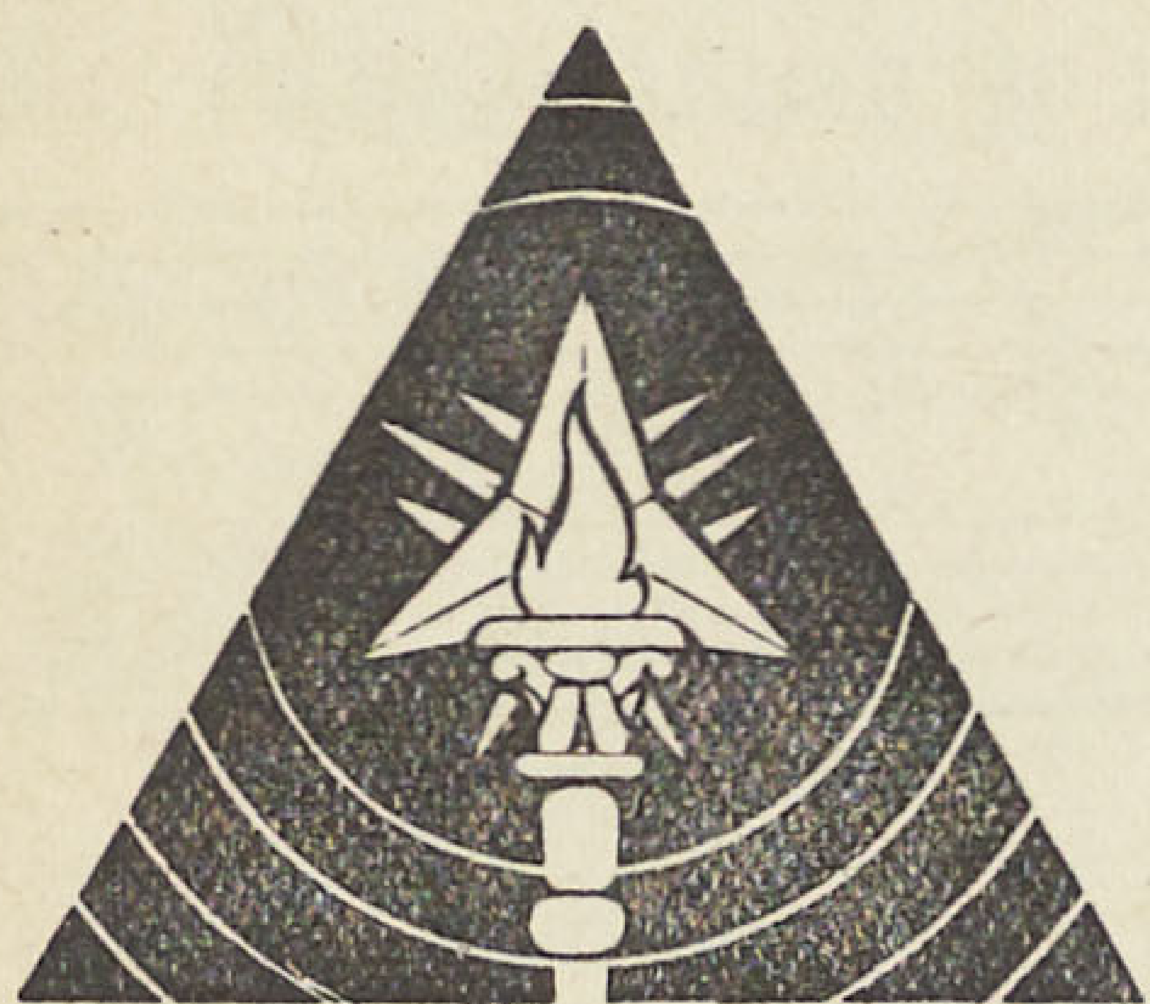
Keervers:

Wij gelooven in het eeuwige Dietschland!
Na den nacht komt stralend onze dag.
Ontwaakt en vecht voor ons Dietschland,
Kameraad, hijsch de Geuzenvlag.

Ziet, op het land en in dorpen en steden
staan duizenden makkers bereid.
Heet is het ijzer, — wie zal het smeden!
Zij winnen met Mussert den strijd!

Ziet in hun oogen de levensvreugd stralen:
Zij g' looven! Aan hen is de tijd!
Zij zullen eenmaal de zege behalen:
Door hen wordt ons Dietschland bevrijd!

Gezond verstand

Er bestaat een onnoemelijke verscheidenheid in verstand, ook in gezond verstand.

Iemand kan groote verstandelijke bekwaamheden bezitten zonder een evenredig groot gezond verstand te hebben, en omgekeerd kan iemand een goed gezond verstand hebben zonder uit te blinken in vernuft.

Gezond verstand bevat in zich — geeft uitdrukking aan — een hoeveelheid èn een verhouding, een onderling verband.

Gezond wil hier in den regel nog iets meer zeggen dan: „niet ziek". Natuurlijk zal een geesteszieke altijd een te kort hebben aan gezond verstand. Iemand die zeer scherpzinnig kan redeneeren, doch die zich in zijn verhouding tot zijn medemenschen dusdanig laat beheerschen door een waanidee, dat hij ongeschikt wordt voor de samenleving en zich nergens kan handhaven, moet ondanks zijn eenzijdige scherpzinnigheid als ziek worden beschouwd, juist om zijn gebrek aan gezond verstand.

Gezond verstand vereischt een harmonische samenwerking der verstandelijke vermogens. De verstandelijke vermogens moeten natuurlijk een zekere mate van ontwikkeling hebben bereikt. Een zwakzinnige schiet altijd te kort, ook in gezond verstand. Boven zekere grenzen echter, d.z. laagste grenzen van het normale verstand, is het de harmonische samenwerking der geestvermogens, die het gezond verstand bepaalt.

Een sterke ontwikkeling van een bepaalde functie, een bijzondere begaafdheid, zal het gezond verstand slechts ten goede kunnen komen zoolang een harmonische werking van het geheel nog mogelijk blijft. Bij groote geleerden is het gezond verstand lang niet altijd even groot als hun geleerdheid. Professoren leveren hiervan soms een grappig bewijs en niet enkel door hun verstrooidheid.

Het kan in elke maatschappij zijn nut hebben, dat enkele

personen hun verstandelijke gaven tot een maximale ontwikkeling brengen, al zou daardoor het gezond verstand van die specialisten wat in het gedrang komen. Men neemt die nadeelen graag op den koop toe uit dankbaarheid voor hetgeen die specialisten in de wetenschap aan de gemeenschap schenken.

Dat het gezond verstand echter bij groote geleerdheid niet noodzakelijk in het gedrang behoeft te komen, bewees een der grootste mannen, die ons land heeft voortgebracht, Prof. Lorentz. Die is altijd een gewoon mensch gebleven en heeft zich altijd een eenvoudig kind van zijn volk gevoeld. Waarschijnlijk is er geen beter middel om gezond te blijven van geest dan zich zelf steeds voor oogen te houden, dat men slechts een deel is van zijn volk. Dat bevordert den wensch om in harmonie te blijven met het grootere geheel, waarvan men deel uitmaakt. Het voorkomt overschatting van den enkeling en van eenzijdige gaven.

Het is met ons verstand als met ons lichaam.

Een te eenzijdige ontwikkeling en begaafdheid berokkent schade aan het geheel door de al te groote aandacht, die zij opeischt. Het intuïtieve, oorspronkelijke denken wordt dan in de eerste plaats belemmerd.

Bij het gezonde denken wordt ons bewustzijn dan eens opengesteld voor indrukken van buiten en van binnen en dan weer wordt het op één punt samengetrokken, geconcentreerd. Men zou deze werking der aandacht kunnen vergelijken met die van een lamp, een lichtbron, waarvan men naar believen de stralen kan toelaten zich te verspreiden over het geheele vertrek of ze op één plek in de kamer kan laten samenvallen door middel van spiegels, lenzen, kristallen of op welke wijze ook. Zoowel het eene proces als het andere is volstrekt noodig voor ons denken. Het intuïtief denken bestaat in een bliksemsnel beurtelings zich openstellen en zich concentreeren. Wie zijn bewustzijn niet kan openstellen krijgt geen invallen van binnen uit en geen indrukken van buiten. Wie niet kan concentreeren weet die invallen en prikkels niet naar waarde te schatten. Stel U nu eens voor, dat U met een dievenlantaarntje, dat slechts op een paar c.m. licht werpt, een heel vertrek moet afzoeken. Al zou dat licht nog zoo helder zijn, U zoudt toch meer voordeel hebben van een gelijktijdige verlichting van het geheele vertrek bij het zoeken. Hebt U

eenmaal gevonden wat U zoekt, dan zult U het pas onder sterk geconcentreerd licht willen bekijken. Zoo gaat het ook eenigszins bij ons denken. Het is bij onderzoekingen vastgesteld geworden, dat menschen, die te pietlutterig zijn of te eerzuchtig of te angstvallig, overmatig secuur te werk gaan, een verminderd vermogen vertoonen tot intuïtief denken, minder origineele denkbeelden vormen en in den regel ook minder goed een vraagstuk in zijn geheel kunnen overzien. Al deze genoemde menschentypen hebben een te sterke aandachtsconcentratie. Hetzelfde gebrek vertoonen de neerslachtigen.

We zijn hiermee ongemerkt op het terrein van het gemoedsleven terecht gekomen. Hieruit blijkt al, dat intellect en verstandelijke capaciteiten alleen niet voldoende zijn. Van nog grooter belang dan de begaafdheden is de manier waarop de mensch zijne gaven gebruikt. Het zijn onze strevingen, onze idealen, het is onze wil, onze vastberadenheid en energie, onze moed en eerlijkheid, waarvan het in de eerste plaats afhangt, *hoe* we onze verstandelijke gaven gebruiken. Om maar een voorbeeld te noemen: oneerlijkheid is uit lafheid geboren; zonder een zekere hoeveelheid moed is ook niet die eerlijkheid mogelijk, welke voor het wetenschappelijk denken vereischt wordt.

Zoo hangt dus het harmonische gezonde verstand met het karakter samen. In de eerste plaats zal bij een harmonische verstandelijke opvoeding aan karaktervorming gedacht moeten worden.

Geen twee menschen zijn gelijk van aanleg. Heeft iemand een grooten aanleg voor een bepaalde functie, dan kan hij zich ontwikkelen tot iemand met groote begaafdheid op beperkt gebied zonder dat het gezond verstand er onder lijdt. Het gevaar bestaat alleen, indien de aandacht getrokken wordt door of geconcentreerd wordt op die gave in een te sterke mate, zoodat het geheel verwaarloosd wordt of overheerscht wordt door de eenzijdigheid. Een gezonde lichamelijke opvoeding en goede karaktervorming kan dit nadeel voorkomen. Het verstand moet zich bij de opvoeding en ook daarna gezond blijven ontwikkelen, d.w.z. ook tusschen ongelijke grootheden binnen het verstand moet een harmonische samenwerking mogelijk blijven.

Een maatschappij, die een karakterloos concurrentiestelsel

bevordert, is niet de beste kweekpaats voor karakter, wel voor verkoopbaar gespecialiseerd intellect.

In den nationaal-socialistischen staat, dien wij nastreven, zal niemand er minder op worden aangekeken, indien hij van een bepaald soort intellect te weinig heeft. De eenzijdige overschatting van „het intellect" zal moeten verdwijnen. Het gezond verstand zal er slechts wel bij kunnen varen.

v. H.

Lichamelijke jeugdopvoeding in Italië

In ons nummer van Oogstmaand 1939 hebben wij gezien hoe de indeeling der Italiaansche jeugd is en wat er voor de afzonderlijke groepen gedaan wordt op het gebied der lichamelijke opvoeding.

De fascistische Universiteit heeft de opdracht om de bij de jeugdorganisatie's ingedeelde officieren en de leeraren voor de lichamelijke opvoeding op te leiden. Deze universiteit werd bij de wet van 20 November 1927 no. 2341 gegrondvest en op 5 Februari 1928 door Mussolini geopend.

Deze universiteit, die op zeer moderne leest geschoeid is, werkt er aan mee, de moreele, geestelijke en lichamelijke houding van den jongen man, die zich het beroep gekozen heeft om de in de Opera Balilla ingeschrevenen op te voeden, te stalen. Zij vormt hen, door wetenschappelijke en technische cursussen, geestelijk en lichamelijk, want Mussolini weet dat een leeraar naast de ouders een ontzagwekkenden invloed op de opgroeiende jonge menschen heeft. Hoe hooger het moreel dezer onderwijzers is, des te hooger zal het karakter van den leerling aangeslagen kunnen worden.

Het onderricht in de verschillende vakken wordt gegeven door uitgezochte leeraren en de opvoeding der kinderen wordt elk jaar besloten door reizen in Italië en het buitenland.

Men krijgt een goed overzicht over de werkwijze dezer universiteit door het blad te lezen: „Tijdschrift voor wetenschappelijke- lichamelijke- en jeugdopvoeding".

De universiteit is gebouwd op het Forum Mussolini, in de onmiddellijke omgeving der hoofdstad. Het is een zeer modern gebouw dat met alle mogelijke leermiddelen uitgerust is en voorzien is van de allermodernste snufjes op hygiënisch gebied. Er bevindt zich in het gebouw een bibliotheek, wetenschappelijke laboratoria voor physiologie, radiologie, anthropometrie, physische therapie, psychologie en chemie, die alle met het allernieuwste studiemateriaal zijn uitgerust.

In de universiteit worden de volgende cursussen gegeven:

1e. De gewone cursus voor leerlingen met een lyceum-H.B.S. of gymnasium-diploma, die na een twee-jarigen cursus het diploma voor leeraar lichamelijke opvoeding willen hebben. In aansluiting hierop hebben deze leerlingen bij de Opera Balilla in Rome en bij de universiteit een praktijk van een jaar te doorloopen. Zij moeten dan het bewijs van hun kunnen leveren, door les te geven bij de middelbare scholen.

2. Nationale cursussen voor leider en leeraar der gymnasia en H.B.S.

3e. Cursus voor zeer bekwame Avant-Guardisten.

4e. Cursus voor heilgymnastiek.

5e. Cursus voor lichamelijke opvoeding.

Men kan alleen na het afleggen van een examen tot deze universiteit worden toegelaten.

De universiteit omvat het reusachtige Forum Mussolini, een der modernste stadions, en een kleiner stadion omgeven door een groot park. In dit park bevinden zich nog sportgebouwen en sportvelden waar op vastgestelde uren groepen van de Balilla en Avant-Guardisten samenkomen. Als deze jonge fascisten hun eerste oefeningen krijgen, hebben de studenten van de universiteit krachtig studie materiaal en tevens de gelegenheid om hun kennis practisch te toetsen.

Precies als bovenstaande universiteit in Rome, werkt de „Fascistische Vrouwen Universiteit voor lichamelijke- en jeugdopvoeding" in Orvieto. Deze werd bij wet van 20 November 1927 opgericht. Haar opdracht is het vormen van de leidsters der „Jonge en kleine Italiaanschen" en der toekomstige leeraressen voor lichamelijke opvoeding op de vrouwelijke middelbare scholen.

De geheele cursus duurt 2 jaren; na afloop hiervan krijgen de leerlingen het vaardigheidsdiploma voor vrouwelijke en lichamelijke opvoeding. Nu volgt een practijk van negen maanden bij de provinciale instituten, waarna de gediplomeerden in de personeellijsten der Opera Balilla worden opgenomen.

De universiteit bestaat uit de modernst ingerichte gebouwen, en is gelegen in Orvieto, de stille Umbrische stad. Haar klimaat is tevens bij uitstek geschikt voor deze vrouwelijke leerlingen,

wier taak het is later den jongen meisjes een volledige fascistische opvoeding te geven.

Ook op deze universiteit, waar de meisjes na het afleggen van een examen worden toegelaten, wordt het onderricht in de afzonderlijke vakken door zeer bekwame leeraressen gegeven.

Hoe wordt nu het 18 jaar oud geworden lid der Opera Balilla dat nu te oud voor dit instituut is geworden opgevangen?

Wanneer de jonge menschen 18 jaar geworden zijn en hun in de Opera Balilla gegeven geestelijke en lichamelijke opvoeding beëindigd hebben, gaan zij over naar de „Jeugdstrijdbonden".

Mussolini stichtte deze organisatie op 8 October 1930 in het jaar 8 der fascistische jaartelling. De groote fascistische raad keurde deze wet goed met de volgende woorden:

„De fascistische Groote Raad besluit tot het oprichten van Jeugdstrijdbonden, waarvan lid kunnen worden de Avant-Guardisten van het 18e tot het 21ste levensjaar en die jonge menschen van bovengenoemden leeftijd die zich als lid willen opgeven".

„De Jeugdstrijdbonden staan en zijn ingeschakeld in de Partij".

Voor de oprichting van de F. G. C. (Fasci Giovanili di Combattimento) konden de Avant-Guardisten van 18 jaar direct toetreden tot de Partij, terwijl die jonge menschen, die meestal om allerlei bijkomstige redenen geen lid konden zijn van de Opera Balilla uitgesloten waren van het politieke leven.

Deze verkeerde toestand werd door de oprichting van de F. G. C. opgeheven. Deze organisatie heeft dus de opdracht om deze menschen politiek te scholen, het werk van de Opera Balilla te volmaken en de jonge menschen tijdens de puberteitsjaren, waarin hun leven en geest zich ontwikkelen geestelijk terzijde te staan.

Mussolini heeft het werk dezer organisatie nauw afgebakend. Direct na haar oprichting bewees zij in een leemte te voorzien.

Mussolini schreef het volgende:

„„Jonge fascisten" twee woorden, die de jonge harten doen trillen en die generaties met trots vervullen, die het door de zwarthemden gewilde nieuw Italië vormen".

„Jullie jonge en gloeiende vooruitstrevenden, die wars zijt van alle verstandelijke berekeningen en rekenkundige spits-

vondigheden, jullie jongen en vrijen, die nog niet van den geest vervuld zijt, dien de noodzaak om te leven oproept, jullie, die vóór alles een toekomst wilt, in wier schoot de gebeurtenissen sluimeren, die de geschiedenis zullen maken".

„Fascisten en dus soldaten van een groot leger, dragers en verkondigers van een heilig geloof, dat in de jeugd het bewijs van zijn duur en ontwikkeling ziet".

„Fascisten en dus vervuld van discipline en kameraadschapsgeest, die niets gemeen hebben met degenen die niet meevechten, die bereid zijn verantwoording op zich te nemen, die gehoorzamen kunnen en zich bewust zijn van de plichten welke zij te vervullen hebben".

„Hoe zal men niet voelen dat deze formatie's der Partij, het regiem volledig bewijs geven dat dit niet een gewoon verkiezingsapparaat wordt, zooals alle systemen, in wier aderen niet periodiek het bloed vernieuwd wordt?"

„Hoe zal men niet begrijpen, dat de jeugd het leven de gave geeft van de poëzie en der geestdrift zonder welke de geest verstart en revolutie's stagneeren?"

De jaarlijksche plechtigheid, waarbij de 18-jarige Avant-Guardisten in de F. G. C. opgenomen worden, en de jong-fascisten in de militie en de Partij treden, wordt „Leva Fascista" (fascistische verheffing) genoemd.

Het feest heeft plaats op 21 April, de herdenking der stichting van de stad Rome, in iedere provinciestad, waarheen uit alle gemeenten de gegadigden samenkomen.

In tegenwoordigheid der plaatselijke organisatie's en der jonge strijdkrachten, die in formatie opgesteld staan, geeft de leider der Opera Balilla aan de plaatselijke partijleiders de lijst der Avant-Guardisten uit de provincies, die toetreden tot de rijen der Jeugdstrijdbonden, en de partijsecretaris geeft de lijst der jong-fascisten, die toetreden tot de vrijwillige militie en tot de Partij aan de legioen-commandanten.

De partijsecretaris leest de eedsformule voor, welke als volgt luidt:

„Ik zweer de bevelen van den Duce onmiddellijk uit te voeren en met alle krachten en bij den eersten oproep met mijn bloed de zaak van de fascistische revolutie te dienen" en reikt

dan het lidmaatschapsboekje der F. G. C. aan een der Avant-Guardisten uit.

De consul, de commandant van het militielegioen, geeft dan het bevel om het geweer over te geven. Een oudere militiesoldaat drukt dan het wapen in de handen van een jong- fascist, terwijl een jong-fascist den halsdoek met de romeinsche kleuren aan een Avant-Guardist geeft.

Een omarming, die de beteekenis van een belofte van trouw aan de ontvangen symbolen heeft, sluit het feest. Daarna brengen de aanwezigen, onder het uitroepen van den naam van den Duce, den groet.

Op denzelfden dag heeft in alle gemeenten van Italië de plechtigheid plaats van de Balilla welke na het beëindigen van het 14e levensjaar toetreden tot de rijen der Avant-Guardisten.

Deze drievoudige plechtigheid, is zonder twijfel een der belangrijkste en beteekenisvolste van het fascisme, daar zij in werkelijkheid het voortschrijden der Revolutie uitbeeldt.

De geheele natie neemt in den geest en persoonlijk aan dit feest deel.

Wij herhalen nog eens de oefeningen uit vorige afleveringen en vooral de oefeningen uit no. 8 van Ontwakend Volk.

W. W.